

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Oslo, 6. desember 2016

HØRING OM NY LOV OM REGISTRERING AV ENKELTPERSONERS GJELD

Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) viser til høringsbrev fra Barne- og likestillingsdepartementet av 25.10.16 vedrørende forslag til lov om registrering av enkeltpersoners gjeld (gjeldsregisterloven). Vi takker for muligheten til å avgi vårt høringsinnspill.

JURK gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner og bistår blant annet i saker om gjeld og pengekrav. JURK gir både generell informasjon om rettsregler og bistår konkret i enkeltsaker. Vi uttaler oss her på bakgrunn av de erfaringer vi har gjort oss i vår saksbehandling.

JURK har følgende merknader til lovforslaget.

Utredningens anbefaling og lovforslag

JURK er positive til at regjeringen tar initiativ til et lovforslag som skal gjøre kredittvurderingen av enkeltpersoner bedre og dermed bidra til at færre husholdninger får store gjeldsproblemer. Vi støtter derfor forslaget til en ny gjeldsregisterlov.

Vi registrerer at det har kommet mange tilbakemeldinger om personvern hensyn i tidligere høringer. Vi mener at departementet har redegjort godt for disse hensynene i høringsbrevet og at det fremstår som den enkeltes personvern vil bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom den foreslåtte strenge vurderingen av registrene gjennom konsesjonstildelinger og ved at disse underlegges tilsyn. Samtidig mener vi at det er særlige tungtveiende hensyn som tilsier at det er behov for opprettelsen av gjeldsregistre.

Vi opplever i likhet med det som kommer frem av høringen at det særlig er forbrukskreditt som skaper store gjeldsproblemer for våre klienter. Samtidig ønsker vi at det skal opprettes et gjeldsregister som omfatter all type gjeld for at kredittvurderinger av enkeltpersoner skal bli enda bedre.

Telefon:
22 84 29 50
E-post:
Post-mottak@jurk.no

Telefontider:
Man – Tir kl. 09:00 – 15:00
Ons kl. 12:00 – 15:00
Tor kl. 09:00 – 13:30
Fre kl. 09:00 – 12:00

Adresse:
Skippergata 23
0154 Oslo
www.jurk.no

Særlige sårbare grupper rammes hardest

I vår saksbehandling møter vi mange klienter som har store gjeldsproblemer. I 2015 behandlet vi 150 saker om gjeld. Ofte stammer store deler av gjelden fra ulike forbrukslån med høye renter. Vi erfarer at mange av våre klienter har pådratt seg forbrukskreditt fra flere ulike kredittselskaper, selv om de ikke har tilstrekkelig økonomi til å betjene gjelden. Forbrukskreditt skiller seg fra andre typer lån ved at rentene er spesielt høye. I tillegg skiller forbrukskreditt seg fra andre lån ved at disse pengene i stor grad blir brukt til løpende utgifter. At disse lånene ikke er knyttet til noe formuesgode fører til at det ikke lar seg gjøre å betale ned på lånet ved å selge for eksempel en leilighet. Våre erfaringer er at forbrukskreditt er lett tilgjengelig og at det ikke foretas grundige nok kredittvurderinger av søkerne fra kredittselskapenes side. JURK opplever det som spesielt problematisk at klienter som ikke har betalingsevne likevel får mulighet til å ta opp gjeld i form av forbrukskreditt.

Gjennom vår saksbehandling ser vi at svært mange av våre klienter som kommer til oss med store gjeldsproblemer representerer en særlig sårbar gruppe. Flere har lite eller ingen utdanning, problemer med rusmidler eller spilleavhengighet. Dette medfører for mange et behov for rask kreditt. Andre igjen tyr til forbrukskreditt uten sikkerhet og med høyt rentenivå fordi de ikke forstår konsekvensene av avtalene de inngår eller de er utelukket fra å få ordinære banklån. Flere av våre gjeldsklienter har på svært kort tid rukket å stifte gjeld til flere hundre tusen kroner mens de for eksempel går på ytelse fra NAV og har svært lav betalingsevne. De har likevel mulighet til å gjøre dette fordi forbrukskreditt er så lett tilgjengelig og fordi kreditttyterne ikke har tilstrekkelig informasjon om den totale eksisterende gjeldsbelastningen hos den kredittsøkende. Vi er derfor svært positive til de foreslåtte §§ 3-1 og 3-2 om rapporterings- og registreringsplikt i forslaget til den nye loven som et ledd i å få bedre og oppdatert oversikt over den økonomiske situasjonen til den enkelte.

En annen type klienter vi har mange av har blitt utsatt for økonomisk vold¹, typisk ved at (tidligere) samboer eller ektefelle har tatt opp lån i deres navn, brukt kodebrikken uten deres vitende eller tvunget dem til å skrive under på lånepapirer. Mange vet ikke at de har masse forbrukslån før de enten går gjennom samlivsbrudd eller blir kontaktet av kreditorer. Da har som regel gjelden rukket å bli enda større fordi det har påløpt renter og omkostninger.

Med den enkle tilgangen til forbrukskreditt ser vi at det er veldig enkelt å utnytte andre ved å ta opp lån i deres navn. JURK har mange klienter som har store gjeldsproblemer som stammer fra kreditter som for eksempel (tidligere) mann eller samboer har tatt opp i vår klients navn. Denne typen forbrytelser er vanskelig for våre klienter å bevise, noe som ofte fører til at de må sitte igjen med ansvaret for å betale stor gjeld som ikke tilhører dem. Med strengere krav til kredittvurderinger og egne kontrollrutiner for hvem som er gjeldsstifter, kunne mange av disse situasjonene vært unngått eller skadeomfanget vært redusert betydelig.

Behov for rentetak

JURK har sett flere eksempler på at det som en gang var små krav har mangedoblet seg på grunn av et høyt rentenivå og omfattende øvrige omkostninger. En av våre klienter hadde et opprinnelig krav mot seg på 15 000 kr. Da hun tok kontakt med oss hadde kravet vokst til mer

---

¹ Meld. St. 15 (2012–2013) Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner

enn 40 000 kr. Vi har flere ganger opplevd at våre klienter ikke kontakter oss før det har gått en del tid og problemene har da blitt enda større. Ofte skyldes dette at de opplever stor skam knyttet til sine gjeldsproblemer. Dette rammer ikke bare våre enkeltklienter, men går ut over hele deres familier. JURK mener at det burde innføres et rentetak i Norge i tråd med praksis i flere av våre naboland. Det burde ikke være mulig at renter og omkostninger alene skal kunne overstige verdien av hovedstolen.

Videre har mange av JURKs klienter en total gjeldsbelastning som er så stor at det er tvilsomt om de noen gang vil være i stand til å betale ned gjelden. I mange tilfeller er det da aktuelt å informere klienten om hva gjeldsordning er, og hvordan de kan søke om dette. Dessverre ser vi at mange likevel ikke vil kunne benytte seg av ordningen fordi mye av gjelden er nylig stiftet. Vi er enige i hensynet bak denne begrensningen i gjeldsordningsloven, men dette understreker behovet for å strengere regulere tilgangen til å pådra seg gjeld.

Sammenlagt opplever vi i JURK at det pr. i dag er svært lite regulering av kredittytters mulighet til å tilby lån. Dette medfører at mange av disse selskapene spekulerer i å tilby kreditt til særlige sårbare grupper, noe vi mener underbygges blant annet av hvordan selskapene markedsfører seg.

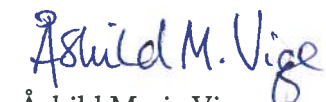
Videre opplever vi at verken Finansavtaleloven § 46b om krav til kredittvurdering eller frarådningsplikten i § 47 har vært anvendt i tilstrekkelig grad overfor våre klienter. Vi ser dermed behov for ytterligere tiltak for å forhindre alvorlige gjeldsproblemer hos den enkelte og tror at gjeldsregister vil være et godt virkemiddel i dette arbeidet.

Begrensninger i markedsføringen av forbrukskreditter

Avslutningsvis vil vi si oss enige i uttalelsen fra Forbrukerombudet om behovet for strengere regulering av markedsføringen av forbrukskreditter. Vi mener at tilgangen til å markedsføre forbrukskreditt bør underlegges tilsvarende reguleringer som markedsføring av alkohol og pengespill og at mange av de samme hensynene bak gjør seg gjeldende også i dette tilfellet.

For Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)

Mari Møllerhagen
saksbehandler

Åshild Marie Vige
saksbehandler

Sara Eline Grønvold
daglig leder